

Рецензія
на дисертацію **Бондар Оксана Петрівна**
«Еколого-психологічні особливості організації ігрового простору дитини
дошкільного віку»
на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 053 – Психологія (за спеціалізаціями)

Одним із провідним завданням сучасного сьогодення є забезпечення особливими, психологічно комфортними умовами дітей дошкільного віку. Саме тому організація ігрового простору дитини та дослідження його еколого-психологічні чинників є актуальною та достатньо малодослідженою проблемою.

Особливої значущості зазначена проблема набуває в умовах військового часу в Україні, коли саме діти стають найбільш вразливою категорією населення, і потребують максимальної уваги та застосування найновіших технологій та інструментів для гармонізації їх психологічного розвитку.

Загалом дисертаційна робота відзначається чіткістю і логічністю на кожному етапі її виконання – від обґрунтування наукового апарату дослідження (визначення актуальності теми, об'єкта, предмета, мети і завдань дослідження, презентації його методологічної бази і методів) до викладів розділів дисертації та її висновків. У розробку авторської концепції дослідження покладено комплекс теоретичних та методологічних положень, які дозволили вибудувати стратегію розв'язання поставлених завдань.

У рецензованій кваліфікаційній роботі представлені результати теоретико-психологічного аналізу проблеми ігрового простору дитини дошкільного віку. Визначено, що ігровий простір є своєрідним узагальненим образом ситуацій, які створюються для прояву самостійних дій дитини, її пізнавальної, практичної й творчої активності.

У запропонованій авторкою моделі визначено екологічність ігрового простору через ігровий простір закладів дошкільної освіти та домашній ігровий простір; взаємодію з однолітками (що майже не досліджувалося вітчизняними науковцями), взаємодію з дорослими через соціальну ситуацію розвитку.

Результатом теоретико-психологічного аналізу досліджуваної проблеми було проектування структурної моделі ігрового простору дитини дошкільного віку, що містила такі компоненти: матеріальний, змістовий, організаційний та особистісний.

У другому розділі дисертації, відповідно до зроблених теоретичних узагальнень, було підібрано відповідний методичний інструментарій спрямований на дослідження впливу ігрового простору на особистісний розвиток дитини дошкільного віку.

За результатами констатувального дослідження було визначено комунікативно-афективний, когнітивний та етико-соціальні фактори ігрового простору. За результатами кластеризації даних дослідження визначено найбільш значущі кластери із їх факторною структурою. Наприклад, до одного кластеру увійшли: когнітивний фактор, комунікативний фактор, ригідний фактор, до іншого кластеру увійшли – соціальний фактор, мотиваційний фактор та креативно- когнітивний фактори.

На фактори визначені у кластерах, що не мають середньо та слаборозвинуті структури була спрямовані розроблені програмні заходи еколого-психологічної організації ігрового простору дітей дошкільного віку. Ефективність запропонованих програмних заходів була підтверджена статистично.

Загальні висновки в стислому вигляді підсумовують результати дисертаційної роботи і свідчать про досягнення мети, реалізацію завдань дослідження.

До переваг дисертаційного дослідження можна віднести:

1. Актуальність та суспільна важлива цінність дослідження. Так як у складні часи військового протистояння держави діти є найбільш вразливою категорією населення.

2. Представлені у науковій роботі моделі розкривають структуру ігрового простору дитини дошкільного віку, визначають специфіку домашнього ігрового простору та ігрового простору закладу дошкільної освіти, висвітлюють зміст

поняття екологічність ігрового простору. Всі зазначені категорії мають науково-психологічне обґрунтування.

3. У науковій роботі представлене авторське визначення ігрового простору дітей дошкільного віку.

4. На особливу увагу заслуговують результати емпіричного дослідження, що визначають психологічні особливості дітей дошкільного віку на які можливо впливати через ігровий простір.

5. Результати дисертаційного дослідження мають безсумнівну практичну значущість. Запропоновані авторкою програмні заходи еколого-психологічної організації ігрового простору дітей дошкільного віку можуть активно впроваджуватися у діяльність закладів дошкільної освіти.

Оцінюючи позитивно проведене наукове дослідження, разом з тим, слід висловити певні зауваження і побажання:

1. Оскільки ігровий простір дітей молодшого та старшого дошкільного віку має певні відмінності, варто було б провести зазначену диференціацію.

2. Робота значно виграла б, якби у формувальній частині дослідження було проведене повторне опитування вихователів та батьків дітей дошкільного віку після їх участі у запропонованих авторкою заходах еколого-психологічної організації ігрового простору.

3. Варто було б звернути увагу на специфіку взаємодії вихователя і дитини дошкільного віку, так як це новий для дитини вид стосунків із значимим дорослим без родинно-емоційного зв'язку.

Висловлені зауваження й побажання не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційного дослідження Бондар Оксани Петрівни, яке є завершеною науковою працею, за своїм науковим рівнем, теоретичним і практичним значенням, є прикладом успішного поєднання теоретичної та експериментальної науково-дослідної роботи.

Отже, кваліфікаційна робота Бондар Оксани Петрівни «Еколого-психологічні особливості організації ігрового простору дитини дошкільного

віку», повністю відповідає вимогам, а її авторка заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія.

Рецензент -

доктор психологічних наук, доцент,
професор кафедри психології та соціальної роботи
Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського

Інна Чухрій

